

Gemeente van Jezus Christus,

Je kent het vast wel. Een bak met gevonden voorwerpen. Je bent ergens. En jij, of iemand bij je, is iets kwijt. En dus ga je naar een balie toe en je vraagt of ze dat verloren voorwerp hebben teruggevonden. Vaak komt er dan een bak tevoorschijn en daar kun je in zoeken of jouw voorwerp daar tussen zit. Soms vind je het terug en dan ben je blij.

Lucas 15 wordt weleens vergeleken met zo'n bak met gevonden voorwerpen. Want Lucas 15 is een hoofdstuk waarin van alles verloren is, en weer wordt teruggevonden. Het hoofdstuk begint met het verhaal van het verloren schaap, dat hebben we met elkaar gelezen. Daarna komt de gelijkenis van de verloren penning. Net als elke gelijkenis is het een beeldverhaal. De gelijkenis geeft ons een beeld van hoe het is in het Koninkrijk van God. Een vrouw heeft tien muntjes. Ze is er één kwijt en ze gaat het hele huis doorzoeken om dat ene muntje terug te vinden. En wanneer ze dat gevonden heeft is ze dolblij en organiseert ze een feest. Lucas 15 sluit af met de gelijkenis van de verloren zoon. Een zoon beledigt zijn vader ernstig en gaat naar een ver land. Uiteindelijk krijgt hij spijt en komt terug. De vader verwelkomt hem met open armen en veel liefde. De zoon is teruggevonden. En dus moet er gefeest worden. Drie verhalen, in alle drie wordt iets teruggevonden én in alles drie is er grote blijdschap.

Het zijn alle drie ook heel bekende en geliefde verhalen uit de Bijbel. Ze laten ons iets zien van hoe groot de liefde en genade van God is, en daarmee geeft het de glans van het christelijk geloof prachtig weer. Vanochtend willen we stilstaan bij het eerst van die drie verhalen. Het verhaal van het verloren schaap. Er is een herder die gaat op zoek. En het kwijtgeraakte schaapje wordt teruggevonden. Een verhaal dat ook terugkomt in bijvoorbeeld veel kinderbijbels. En zo laat dit verhaal jong en oud iets zien van de prachtige liefde van God voor ons. Dat is de eerste laag in het verhaal, daar wil ik zo meer over vertellen. Het laat ons iets zien van wat zonde is, het afdwalen, maar meer nog van wie God is... Maar dit verhaal heeft nog een tweede laag. Eén die misschien wat onbekender is. Een laag waardoor wij juist geconfronteerd worden met wie we zijn en wie we horen te zijn. Het mag ons te denken zetten. Eerst kijken we naar de eerste laag, daarna naar de tweede.

Jezus vertelt over een herder. Dat is een geliefd Bijbels beeld. Een herder met schapen. We hebben vanochtend ook al verschillende liederen gezongen over de herder. God is vaak de herder. En ook hier. De herder staat voor God. En de herder heeft honderd schapen. Maar dan blijkt er één te missen. Hoe kan dat? Simpel. Het schaap is weggelopen. Dit laat ons iets zien over wat zonde is. Want wat is zonde? Vaak wordt gezegd dat het zonde is als je verkeerde dingen doet. Je breekt bijvoorbeeld een wet of een andere regel, en dat zou dan zonde zijn... En vaak klopt dat ook... Maar deze gelijkenis geeft ons een

veel bredere definitie van zonde. Want zonde is hier niet zozeer iets verkeerd doen, maar gewoon simpelweg bij de herder weggaan. Dat zorgt voor de afstand. Later in Lucas 15 zien we dat terug bij de gelijkenis van de verloren zoon. De jongste zoon heeft duidelijk gezondigd, maar aan het einde van het verhaal is hij wel teruggevonden, hij is op het feest. De oudste zoon echter heeft altijd precies zo geleefd als zijn vader van hem gevraagd heeft. Hij heeft geen enkele regel gebroken. Maar toch is er de afstand tot de vader. Het verhaal eindigt met de onzekerheid of de oudste zoon naar het feest zal gaan. De jongste zoon, die duidelijk gezondigd heeft, is teruggevonden. De oudste zoon staat nog buiten het feest, hij is nog verloren. Hij hoort nog niet echt bij de vader, bij God. Zonde is dus niet alleen verkeerde dingen doen, maar is vooral datgene wat je wel of niet doet en dat je op afstand brengt van God.

Alle drie de gelijkenissen van Lucas 15 zijn gericht op, aan de ene kant, de tollenaars en zondaars. Mensen waarvan het voor iedereen duidelijk was dat zij hadden gezondigd. Maar aan de andere kant zijn de gelijkenissen ook gericht op de farizeeën en de schriftgeleerden. Mensen die in de ogen van anderen en zichzelf heel goed leefden, maar die volgens Jezus toch ook zondig waren. Niet zozeer vanwege hun verkeerde daden, maar vooral vanwege het op afstand leven bij God vandaan. Net als de oudste zoon. Hij was wel bij de vader, maar zijn hart was elders. Net als het schaap, weggelopen. En zo kunnen tollenaar, farizeeër en ook wij, ons herkennen in het weggelopen schaap. Want kijk maar eerlijk naar jezelf. We hebben allemaal de neiging om zonder God te leven, Hem op afstand te zetten. Dat is zonde. Zo simpel, zo hard is het.

Daar begint het verhaal. Het schaap, de zondaar, jij, ik, dat weggelopen is bij de herder vandaan. Maar dan is daar de goede herder, God, Jezus, en Hij laat 99 schapen achter om dat ene schaap te zoeken. Er wordt door Bijbeluitleggers heel wat over af gediscussieerd of de herder mogelijk knechten zou hebben gehad die op de 99 hebben gelet, of dat de herder zich hier onverantwoord gedraagt. En daar kunnen we nog heel wat meer over speculeren. Maar dat is niet de boodschap van de gelijkenis. De 99 doen er even niet toe. Het gaat om die ene, dat afgedwaalde schaap. Jezus zegt dit om de mensen de radicaliteit van Zijn liefde te laten zien. De herder laat de 99 achter, om de ene te zoeken.

De 99 zijn trouw. De ene niet. Die is zondig. Maar de herder heeft alles over voor ook die ene. En dit is maar een gelijkenis. Een beeldverhaal. In het echt zou Jezus nooit mensen in de steek laten. Dat zegt Hij ook: 'Ik ben met jullie, alle dagen, tot aan de voltooiing van deze wereld.' Jezus laat ons nooit in de steek... Maar Hij heeft wel alles over voor de ene... Dat bewijst Hij op het kruis op Golgotha. Daar stierf Hij de ellendigste dood in godverlatenheid... Voor de ene... Voor jou... Dit is het hart van het christelijk geloof. Jezus die alles opoffert voor die ene... Voor jou... Jij die het niet verdient. Jij bent net als dat schaap dat zelf weggelopen is... Jezus laat alles achter om achter jou aan te gaan. Hij geeft alles op om jou bij de Vader Thuis te brengen... Jij bent het zelf weggelopen schaap... Jezus is de goede herder...

We lezen: 'En als hij het gevonden heeft, legt hij het vol vreugde op zijn schouders en gaat hij naar huis.' Jezus vertelde deze gelijkenis in een heel andere tijd en cultuur dan de onze. Hoe herders met weggelopen schapen omgaan, dat zien wij niet om ons heen gebeuren. Dat is niet onze leefwereld. Dat was het wel voor de mensen van toen. En zij hoorden in deze woorden dus meer dan dat wij horen. Want wat deed een herder die een schaap terugvond... Dat is niet zo lieflijk als wij soms weleens denken... Schapen gescheiden van de kudde zijn vaak in paniek, die rennen als ze schrikken gelijk weg. Als de herder komt dan herkennen ze de herder in zo'n situatie vaak niet en in paniek willen ze wegrennen. Dus wat moest de herder doen? Hij werpt zichzelf op het schaap en daarmee gooit hij het schaap omver. Bindt zijn achterpoten vast aan elkaar. En ook zijn voorpoten. Legt het schaap op zijn schouders en loopt terug. Het schaap is gevonden, reden tot grote blijdschap voor de herder! Maar het schaap zelf... Die dacht misschien: 'waarom doet mijn herder mij pijn, waarom heeft hij mij vastgebonden, dat is toch niet goed?' Totdat het schaap veilig en wel terug is in de kudde. Dan is het goed. Het lijkt hard van de herder, maar het is liefdevol reddend handelen.

Dat is het beeld dat Jezus meegeeft aan zijn hoorders. En dat mag ons ontzettend hoopvol maken. Want het geloof, tot geloof komen, dat hangt niet allereerst van ons af. Dat is de herder die ons vindt. Hoe ver wij ook zijn afgedwaald, de herder kan zomaar tevoorschijn komen... Of als je kinderen, of je ouders, of anderen heel bewust het geloof, de herder vaarwel hebben gezegd... Hij is misschien op dit moment wel heel dicht bij hen... Ook al hebben wij, of zij, dat totaal niet door. Maar Hij kan al met hen bezig zijn. Neemt hen mee naar de kudde...

De gelijkenis eindigt met woorden over zondaren die tot inkeer komen. Dat is het ook... Wanneer wij gevonden worden door de herder kan dat een schokkende ervaring zijn. Niets is misschien ooit meer hetzelfde... Maar het is wel iets goeds. En het schaap gaat dat beseffen. Veilig in de kudde, dit is het goede. Tot inkeer komen, tot bekering komen, doen we samen met de herder, maar het is niet tegen onze eigen wil in.

En zo had de herder de kudde achtergelaten voor het ene schaap. Hij had alles ervoor over. En wanneer Hij het gevonden heeft is Hij blij. Hij roept Zijn vrienden en buren bij elkaar voor een feest. En zo is er ook in de hemel grote vreugde wanneer iemand tot geloof komt.

Wie nemen er deel aan het feest? En wie staan er mopperend buiten? Daarmee komen we bij de tweede laag van dit verhaal. De eerste laag is de onvoorstelbaar grote liefde van Christus voor ons zondaars. De tweede laag wil ons confronteren met wie wij zijn en wie wij horen te zijn... De farizeeën en de schriftgeleerden zien dat Jezus omgaat met tollenaars en andere zondaars... Met andere woorden schapen worden teruggevonden door de herder. Reden tot grote blijdschap, feest... Maar de farizeeën en schriftgeleerden mopperen, en zijn totaal niet blij. Ze zijn boos.

Als we de gelijkenis van het verloren schaap horen dan gebeurt het al snel dat we onszelf zien als een schaap en Jezus of God als de herder. En dat is ook een goede uitleg. Eén die vanuit de rest van de Bijbel heel duidelijk op ons af komt. Want God of Jezus is steeds de herder, en wij zijn dus steeds de schapen. Maar in deze gelijkenis zijn wij ook de herder. Jezus begint namelijk met de woorden: 'Als iemand van u honderd schapen heeft waarvan er één verloren is geraakt'. Jezus nodigt ons dus heel bewust uit om onszelf te identificeren met de herder.

Dat is allereerst gericht op de farizeeën en de schriftgeleerden. Zij zagen zichzelf als herders voor het volk van Israël. Maar zij zijn heel anders dan de herder in deze gelijkenis. Want zij gaan niet op zoek naar het schaap dat is afgedwaald. Maar zij sluiten juist de kudde af voor zulke schapen, omdat ze bang zijn voor de verkeerde invloed die dat soort schapen hebben. Daarom zijn zij dus ook boos vanwege de contacten die Jezus heeft met tollenaars en andere zondaars. Zij zien in hen een bedreiging. Jezus is anders. Hij is de goede herder. Hij ziet in die mensen juist ook schapen die gezocht en gevonden moeten worden.

Met deze gelijkenis nodigt Jezus ons uit om ook naar onszelf te kijken. Wij zijn niet alleen schapen. Maar wij zijn ook herders voor de mensen om ons heen. De gelovigen en de nog-niet-gelovigen. Wat voor herder ben jij? Ben jij net als de farizeeën en de schriftgeleerden? Een herder die denkt: eigen kudde eerst. 99 van de 100 is meer dan voldoende. Dat ene schaap, die wegloper is vooral een lastpak... Of ben jij een herder net als Jezus? Hij die alles achterlaat om ook die ene te vinden? Dat is in de kerk de mensen liefhebben, allemaal. Om je heen kijken, wie missen we? En daarnaar op zoek gaan... Dus ook die ene die altijd bij je in de buurt zit, maar nu al een tijdje niet meer... Dat is in je eigen gezin of familie met liefde, tijd en aandacht omzien... Dus ook die ene vreemde oom... Dat is op je werk, studie of op andere plekken de mensen zien voor wat ze zijn... Schapen... Geliefde schepselen van God... En hen ook op die manier benaderen... Aan wie denk jij nu? Hoe kun jij voor die persoon een goede herder zijn? Dat is dus liefdevol zijn... Maar soms ook heel duidelijk zeggen: het christelijk geloof is het meest kostbare wat je ooit kunt ontvangen. Dus neem het aan... Dat is herder-zijn zoals Jezus ons voorbeeld...

Wij zijn schapen. Geliefd door de goede herder. Als wij afdwalen zoekt Hij ons op en brengt ons veilig Thuis. En wij zijn geroepen om herders te zijn. Goede herders. Dat kan soms best moeilijk zijn... Maar we doen het niet alleen. We doen het met elkaar... En bovenal, we doen het met de goede Herder. Jezus Christus. Hij die al Zijn schapen bij name kent... Dat ben jij ook. Jij bent door Hem gekend, geliefd... Dat is een geweldig geschenk... Neem het aan... Loop mee in de kudde, achter Jezus aan... En wees op die manier ook als een herder... En help de goede Herder om de kudde te weiden. Wees een trouw schaap, wees een goede herder. Halleluja, amen. *Met eventuele reacties op deze preek kunt u terecht bij ds. Stefan Honing. stefanhoning@gmail.com of 06-48883410*